

waarnemingen

In de regio Amsterdam

Een goede zomerperiode is inmiddels al weer enige tijd afgesloten. Als nieuwe soort voor de regio kunnen we – indien de CDNA accoord gaat – de Huis kraai begroeten.

Deze vogel werd door het voormalige lid van de Vogelwerkgroep en tegenwoordig belangrijke official van Vogelbescherming Nederland, Ton Eggenhuizen ontdekt. Andere krenten in de pap waren de leuke sternsoorten die meest rond IJburg werden gezien. Er werden aardige roofvogels waargenomen, een Rode Wouw, Blauwe Kiekendief en een groot aantal Wespdivieven.

De Vogelwerkgroep is verblijd met de geboorte van het Amsterdams Vogelnet. Op dit net kunnen vogelaars hun ei kwijt omtrent de vogels rond Amsterdam. De vraag is gerezen of het Vogelnet de schriftelijke toezending van de eigen waarnemingen overbodig maakt. Daar ik geen toegang heb tot Internet, heeft Ellen de Bruin mij van de maand augustus de geprinte tekst van het AVN gegeven. Ik ben van mening dat AVN het per post toesturen van waarnemingen niet overbodig maakt. Ten eerste heeft het Vogelnet de ephemer kwaliteit van een telefoongesprek. Ten tweede barsten de berichten van de onnauwkeurigheden, en de horen-zeggens. Ten derde is het een gigantische brij bestaande uit allerhande goede en correcte waarnemingen uit de regio, doorspekt met dergelijke waarnemingen van buiten de regio, gelaardeerd met baarljke nonsens, voorzien van commentaar erop en verbeteringen, et cetera. Het is een kleine moeite om even de eigen waarnemingen van de afgelopen periode door te nemen, op een rijtje te zetten en voorzien van de juiste datum, plaats en ondersteunende gegevens, aan mij toe te zenden. Bij het opschrijven van de waarnemingen kan enige reflectie plaatsvinden omtrent de waarneming. Men kan zich nader verklaren en hoofd- en bijzaken van elkaar scheiden. Dus, zelfs als u van uw waarnemingen gewag heeft gemaakt op het AVN, is het

Regio Amsterdam voorjaarsfenologie 1999

Ook dit jaar is de Silent Spring uitgebleven. Er zijn weer reguliere zomervogels teruggekeerd, naast regelrechte dwaalgasten in onze regio als Purperreiger.

De respons was overweldigend: 14 leden (van de ongeveer 250) hebben formulieren ingestuurd: Rob Baars (RB), Jan van Blanken (JvB), Dana Constandse (DC), Piet de Droog (PD), Joh. J. Frieswijk, Frank van Groen (FG), Dick Lublink (DL), Paul J. Marcus (PM), Herbert Minter (HM), Will Schep (WS), Adry Streefland (AS), Paul Tak (PT), Willem van der Waal (WWa) en E. Witmond (EW). Hartelijk dank daarvoor.

Om de inzenders van de fenologie-formulieren enig recht te doen, worden alleen hún eerste waarnemingen gemeld.

Wat valt er op aan de lijst? Ten eerste zijn er bijzonder vroege waarnemingen van Boomvalk en Tuinfluiter. Maartwaarnemingen van Boomvalken zijn zeldzaam. Gezien deze lijst en de waarnemingenrubriek blijken er de afgelopen maart twee in de regio te hebben rondgevlogen. Van de Boomvalk zijn een paar winterwaarnemingen ingezonden, die niet vergezeld gingen van een behoorlijke beschrijving en derhalve niet geplaatst zijn. Volgens Van den Berg en Bosman. (1999) zijn Boomvalken in de maanden december tot en met februari geheel afwezig in Nederland, in maart en november zeer zeldzaam en in oktober schaars. In de overige maanden is de soort algemeen. In België is de afgelopen winter een Boomvalk gemeld (DB jg. 21, 1999, nr.1). Die waarneming werd kennelijk geplaatst omdat de waarnemer(s) deze vogel op dat tijdstip bijzonder vond(en). Als iemand mij doodgemoedereerd meldt dat

erg plezierig dat u ze alsnog gewoon via de post aan mij toestuurt. Overigens heeft Euen verklaard niet langer in staat te zijn de gigantische berg AVN-berichten te printen en aan mij door te geven. Naar aanleiding van de vermelding van waarnemingen van Wespandieven op 3-8 en 4-8-99 in een AVN-bericht van 6-8-99, meende Guus van Duin, later die dag op dat net, twijfel te moeten zaaien omtrent de geloofwaardigheid daarvan. Er zou ook voor minder zeldzame soorten een 'homologatiecommissie' moeten komen, want, zoals Guus zegt moeite te hebben met het onderscheid tussen Groenling en Kneu, hebben anderen hun leven lang problemen met de verschillen tussen Buizerd en Wespandief (vrij naar Van Duin, PM). Het is grappig om een dergelijk kritisch geluid te horen uit de mond van degene die nog onlangs een Siberische Tjiftjaf (De Gierzwaluw, jg.37, nr.2) doorgaf, waargenomen door een collega, die, zoals Ruud Vlek vaststelde, zijn eerste veldexcursie nog moet meemaken!

Er zijn naar aanleiding van de vorige rubrieken klachten binnengekomen over het niet plaatsen van waarnemingen. Als dat alle waarnemingen van een persoon betreft, betekent dat doorgaans dat de brief niet bij mij is bezorgd. Ook kan het voorkomen dat een waarneming wel is geplaatst, maar dat ik ben vergeten de initialen te verklaren of zelfs de initialen niet te geven. Dat is niet opzettelijk gebeurd. Wanneer men klachten heeft over de rubriek gelieve men mij zo snel mogelijk daarvan op de hoogte te stellen, dan kan de fout in een volgend nummer gecorrigeerd worden.

Waarnemingen voor de periode september t/m november voor 10 januari toezenden aan:
Paul J. Marcus, A.J. Krophollerstraat 23, 1064 DB Amsterdam.

De Gierzwaluw jaargang 37 nr.4, januari 2000

hij in december of januari een Boomvalk zag, zonder dat er enig besef blijkt, dat er iets vreemds aan de hand is, acht ik de melding ongeloofwaardig. In principe geldt dat voor alle waarnemingen van gewone soorten op ongewone tijden.

Voor de Tuinfluiter zijn de data 2 en 10 april zeer vroeg, in de regio Zuid-Kennemerland is er echter een waarneming van 4 april – de vroegste aldaar (Geelhoed et al., 1998). De meeste Tuinfluiters komen in de derde decade van april en de eerste van mei binnen. Voor commentaar, zij men verwezen naar de waarnemingenrubriek in De Gierzwaluw 37, nr. 3. De overige soorten zijn binnen hun gebruikelijke datamarges binnengekomen. Nachtegalen, Locustella's, Rietzanger etc. zijn in de eerste helft van april normaal; Boerenzwaluw, Oeverzwaluw, Zwartkop, Tjiftjaf, Fitis, Blauwborst, etc. zijn in maart gebruikelijk. Koekoek, Gierzwaluw, Huiszwaluw, Grasmus, Bosrietzanger, Kleine Karekiet en Fluiter worden eind april-begin mei meestal pas in de regio waargenomen. Aan de kust is een enkele Huiszwaluw begin april tussen de vele doortrekkende Boeren- en Oeverzwaluwen niet ongebruikelijk. In afwijking van de taxonomische volgorde aangehouden in de waarnemingenrubriek, volg ik hier de volgorde van het fenologieformulier. Ingaande het komende jaar 2000 wil ik de fenologieformulieren rond 1 juni binnen hebben. Het is onzinnig om eerste zomerwaarnemingen van na 1 juni als voorjaarswaarnemingen te beschouwen. Bovendien kan de fenologie-rubriek dan tegelijkertijd met de rubriek die de voorjaarswaarnemingen bevat, worden gepubliceerd.

De Gierzwaluw jaargang 37 nr.4, januari 2000

Purperreiger 20-4 1 ex. N-NW Asd. Centrum (WWa). 1-5 IJdoorn 1 ex. (RB). Omdat deze soort betrekkelijk zeldzaam is in de regio, nog een toegift: 2-5 1 ex. De Hoge Dijk (AS).

Lepelaar 28-2 Osdorper Binnenpolder 1 ex. (PD), Osdorper Bovenpolder 1 ex. (PD). 5-3 Osdorper Binnenpolder 1 ex. (PT).

Zomertaling 10-3 bij Camping Uitdam 1 paar (WWa).

14-3 Holendrecht- en Bullewijkerpolder 1 in plas-dras (WS).

Boomvalk 18-3 Batterij Halfweg 1 ex. (PT). 28-3 Vijfhoek 1 ex. O-ZO (WWa).

Kleine Plevier 2-4 Lutkemeerpolder 1 ex. (JvB). Middelpolder onder Amstelveen 1 ex. (HM). 7-4 Middelveldsche Akerpolder 3 exx. (JvB, PT).

Bontbekplevier 23-2 De Kinsel 4 exx. (WWa). 24-2 Afrikahaven 1 ex. (WS).

Kemphaan 9-3 Osdorper Binnenpolder 2 exx. (PT).

11-3 Osdorper Binnenpolder 12 exx. (JvB).

Grutto 20-2 Holendrecht- en Bullewijkerpolder 11 exx. (WS).

21-2 Middelpolder 1 ex. gemeld door DC. 9 exx. gemeld door HM.

Groenpootruiter 7-4 Middelveldsche Akerpolder 1 ex. (JvB).

9-4 Lutkemeerpolder 1 ex. (JvB).

Visdief 29-3 bij Het Paard van Marken 2 exx. (FG). 2-4 Uitdammerdie 1 ex. O (RB).

Zwarte Stern 25-4 Gouwzee, Marken 1 ex. (WWa).

8-5 Ouderkerkerplas 1 ex. (JvB, PT).

Koekoek 23-4 Brettenzone, Volkstuinen De Groote Braak 1 ex. (JvB, PT). Waterland (EW). 25-4 IJdoorn 1 ex. roepend (WWa).

Gierzwaluw 22-4 Machineweg Crayenstein 2 exx. O (JvB).

23-4 Plantage Kerklaan 8.00 u. 1 ex. t.p. (WWa).

Oeverzwaluw 31-3 Boezemgebied en Bretten-Groote Braak 2 exx. ZO (PM).

2-4 Westpoort, Dortmuiden 2 exx. (PT). Vijfhoek 1 ex. (DT). IJdoorn 4 exx. O (RB).

Boerenzwaluw 27-3 de Maat, Waterland (NZij) 28-3 Overdiempolder 1 ex. (DL).

31-3 Overdiempolder 3 exx., Haven Ballast Vijfhoek 1 ex. O (WWa).

Huiszwaluw 21-4 Noordkant Asd. Bos 2 exx. (JvB). Nieuwemeerdijk 3 exx. (PT).

25-4 Durgerdam enkele exx. (WWa).

Gele Kwikstaart 2-4 Lutkemeerpolder 1 ex. (JvB). 6-4 Schiphol-Rijk 1 ex. O (WWa).

Nachtegaal 8-4 Noordelijke Oeverlanden Nieuwe Meer 1 ex. (PT).

10-4 Noordelijke Oeverlanden N.Meer 1 ex. zingend (JvB, PD).

Blauwborst 17-3 Asd.Bos, Oeverlandenreservaat N.Meer 1 zingend (PM, RvD).

18-3 Halfweg (wrsch. Bretten-Groote Braak, of Groote Ijpolder – PM) 1 ex. (FG).

Zwarte Roodstaart 12-3 Diempolder/2de Diem 1 (WWa).

23-3 Sportpark Ookmeer 1 ex. zingend (JvB).

Gekraagde Roodstaart 8-4 Halfweg 1 ex. (FG).

2-5 zang Overdiemerweg-Overdiempolder (WWa).

Paapje 21-4 Vijfhoek 1 (WWa).

Tapuit 31-3 Bretten-Groote Braak 1 ex. (FG). 2-4 Holendrecht- en Bullewijkerpolder 1 ex. (WS). 23-4 Lutkemeerpolder 1 ex. (JvB).

Sprinkhaanzanger 8-4 Lange Bretten 2x (FG). 19-4 Nieuw Brettenpad 1 ex. zingend (PM).

Snor 12-4 Asd.Bos, Oeverlandenreservaat N.Meer 1 ex. zingend (PM).

Vervolgwaarnemingen op dezelfde plaats: 14-4 1 ex. zingend (PM), 19-4 1 ex. (HM), 22-4 2 ex. zingend (RvD, PM). Er zijn hier twee territoria vastgesteld. Elders: 20-4 Twiske (EW).

Rietzanger 26-3 Vijfhoek 1 ex. zingend (JvB). Bretten-MCA 1 ex. (PT). 3-4 Ruigoord 1 ex. (PT).

Bosrietzanger 24-4 Gaasperzoom 1 ex. (WS). 26-4 Nieuwemeerdijk bij Oude Haagseweg 1 ex. zingend (JvB, PD). Batterij 1 ex. (PT).

Kleine Karekiet 21-4 Bretten-MCA 1 ex. (PT). 23-4 zang Vijfhoek (WWa), Brettenpad 1 ex. (PD, PT).

Spotvogel 9-5 zang tussen Maxis-Krijgsman (WWa). 13-5 't Gein 1 ex. (AS).

Braamsluiper 11-4 Baudeuinlaan 1 ex. (NZij), 23-4 Westgaarde 1 ex. zingend (JvB). Haarlemmerweg/Australëhavenweg 1 ex. (PT). 25-4 zang Rozenwerf Marken (WWa).

Grasmus 21-4 Boezemgemaal Halfweg 1 ex. (PT). 23-4 Vijfhoek 1x zang (WWa). Brettenpad 1 ex. alarmerend en zingend (PM).

Tuinfluit 2-4 zang Bijenpark Eendrachtspolder (PT). 10-4 Vijfhoek 1 ex. zingend (JvB, PD). 23-4 zang Vijfhoek (WWa).

Zwartkop 31-3 Rembrandtpark 1 ex. zingend (Frieswijk). 2-4 Westgaarde 1 ex. zingend (JvB). Zang Metrostation Holendrecht (WS). Bretten 2 ex. (PT). Vijfhoek 1 zingend (DT). Flevopark 1 ex. (AJ, RB).

Fluiter 19-5 Westgaarde 1 ex. (PT).

Tjiftjaf 3-3 Westgaarde 1 ex. zeer kort zingend (JvB). 10-3 Ergens in de Houtrakpolder 1 ex. zingend (WS).

De Houtrakpolder ligt grotendeels buiten de regio; daarom vermeld ik de derde waarnemingsdatum ook nog: 13-3 zang Dijkeinde, Binnenbraak Waterland (WWa met FV). In Beatrixpark en Volkstuinen El Dorado elk 1 ex. zingend (DC). In de Eendrachtspolder 1 ex. (PD).

Bijenpark/Tuincomplex Osdorp 1 ex. (PT). Bij deze soort zijn alleen de data weergegeven waarop volgens de waarnemers de zang is gehoord, aangezien de Tjiftjaf de gehele winter present was in de regio.

Fitis 21-3 Ruigoord 1 ex. (PT). 26-3 Durgerdam, Kweeklust (EW). 28-3 2x zang Vijfhoek, omdat dit de eerste melding betreft van zang, geef ik deze datum toch ook maar weer (WWa).

Grauwe Vliegenvanger 9-5 Asd.-Rijnkanaal hoek Overdiemerlaan 1 ex. (ook zang) (WWa). 18-5 Asd.Bos, omg. Grote Speelweide 1 ex. roepend (PM), RvD).

Wielewaal * 8-5 De Hoge Dijk (WS). 23-5 Asd.Bos, bij Ronde Van Sonweg 1 roepend (PM). En vooruit, omdat het een niet-alledaagse soort is: 26-5 Langswater, Osdorp 1 zingend (PT). 28-5 Westgaarde 1 ex. (PT). 1-6 Westgaarde 1 zingend en katkrijsend (JvB).

Paul J. Marcus, A.J. Krophollerstraat 23, 1064 DB, Amsterdam, 020-615 90 34.

Literatuur

Van den Berg, A.B., en Bosman, C.A.W., Zeldzame vogels van Nederland, Avifauna van Nederland 1, Haarlem/Utrecht 1999.

Recente meldingen, België, Dutch Birding 21, nr. 1, 1999.

Geelhoed, S., et al., Vogels in het landschap van Zuid-Kennemerland, VWG Zuid-Kennemerland/ KNNV Uitgeverij, Utrecht, 1998.

Zwarte Zwaan 13-6-99 Cruquiusweg 1 ex. (EdB). 19-6-99 Dijkgracht 1 ex. (EdB). 28-6-99 Luiksingel, Nieuw-Sloten 2 exx. (PT). 3-7-99 IJmeer Ballast 1 ex. (NZij). 11-7 IJsselmeer t.h.v. Munt 1 ex. (NZij).

Rietgans Anser sp. 6-7-99 Waterland-oost 10 exx. (PT). Ongetwijfeld ferele ganzen.

Grauwe Gans maximum: 230 exx. Waterland-oost op 6-7-99 (PT).

Brandgans gehele periode Osdorper Binnenpolder 1 geringd ex. t.p. (JvB, PT).

Waterland- oost 2 exx. op 6-7-99 (PT). 17-8-99 IJdoorn 15 exx. (FG). 21-8-99 Nieuwe Gouw 1 ex. (NZij). Ongetwijfeld allemaal ferele ganzen.

Canadagans 22-8-99 IJburg 2 exx., wrsch.ssp. *minima* (VOD).

Nijlgans maximum 100 exx. op 28-8-99 in de Osdorper Bovenpolder (PT).

Casarca 30-8-99 De Kinsel 2 exx. t.p. (JLK).

Smient 12-6-99 De Kinsel 1M (FV). Broedgeval Barnegat, Waterland, 2 pulli (Ton Pieters, med. RV, AVN).

Eerste doortrek en wintergasten: 22-8 Vijfhoek 5 exx. W (VOD); 25-8-99 De Kinsel 9 exx. eclips t.p. (NZij).

Krakeend 13-8-99 De Kinsel 40 exx. (FG).

Wintertaling 6-6-99 De Kinsel 4 exx.(FV).

Pijlstaart 5-6-99 IJdoorn 1 paar t.p. (RB), 6-6-99 De Kinsel 1 (FV). 24-7-99 Vijfhoek 1 ex. W (VOD).

Zomertaling 6-6-99 De Kinsel 6 exx. (FV). 17-7-99 Peereboomweg 2 exx. (NZij). Doortrek Vijfhoek (VOD): 25-7 Vijfhoek 2 exx. NW; 30-7 1 ex. Z; 2-8 3 exx. ZW; 4-8-99 Vijfhoek 5 exx., 4WZW, 1NNW; 22-8 1 ex. W.

Slobeend 4-8-99 Vijfhoek 450 exx. doortrekkend (VOD, AVN).

Krooneend 2-7, 3-7-99 Vijfhoek 1V met resp. 4 en 3 pulli, zeker tot 18-7 t.p. bij Vijfhoek en Haven Ballast (NZij, VOD). Daarnaast rond Vijfhoek en Opslag Ballast 3-7 t/m 23-7 max. 6 en 2, exclusief het eerder vermelde met pulli (VOD).

Peposaca-eend *Netta peposaca Rosybill* 31-8-99 Da Costakade 1 t.p. in gracht ter hoogte van de Bosboom Toussaintstraat in gezelschap van Soepeenden. De determinatie van deze eend wordt niet door alle waarnemers onderschreven. De eend werd aanvankelijk als Witoogeend gemeld. Ik zag de vogel pas begin september, nadat J.-H. van Oers mij hierover had gebeld. Het was een vrij grove grauwbrowne eend met een Tafeleendachtige kop (als vijfje Tafeleend), grove blauwgrijze snavel met licht gezwollen basis, die donkerder grijs tot zwartachtig gekleurd was. De iris was donker, achter het oog zat een soort brilmontuur-achtig streepje, zoals dat bij vijfjes Tafeleend veel gezien wordt. Bij de snavelbasis zat een wit vlekje op het voorhoofd. De rug was vrij plat en grondeleend-achtig en niet rond als van een typische duikeend. De anaalstreek was wit. Het beest was veel groter dan een Tafel- of Kuifeend en veel grover dan beide, en dus zeker veel te grof en te groot voor een Witoogeend. Ze was kleiner dan de haar omringende Soepeenden.

De snavelvorm en -kleur, het witte vlekje in de veertjes aan de snavelbasis, het Tafeleendachtige koptroon, de snavel, het formaat (zeker >50cm), de witte anaalstreek, de vorm van romp – in het bijzonder de rug, wijzen m.i. op een vijfje Peposaca-eend. Er is aan de conceptie van dit individu zeker geen Witoogeend te pas gekomen. Op het AVN heeft de melder een foto van een eend met witte ogen geplaatst ontleend aan een vogelfotoboek. De vogel van de da Costakade is een Zuid-Amerikaanse escape die ons lekker een tijdje heeft beziggehouden.

Voor de determinatie maakte ik gebruik van Wildfowl en Handbook of the Birds of the World deel 1. In deze boeken staan de extremen van de hoeveelheid wit in de kop van de vijfjes van deze soort afgebeeld. In Del Hoyo ziet de eend er meer Tafeleendachtig uit, zonder wit in de kop, in Hillary Burns wildfowl, 1988 zit het wit tot achter de oren. Omdat de determinatie niet door alle waarnemers wordt onderschreven, wil ik gaarne reacties op mijn onderstelling in ontvangst nemen. Voor een gemeenschappelijke voorouder van dit individu en welke Witoogeend dan ook moet men naar mijn idee ver in de geschiedenis van de evolutie van de eenden teruggaan.

Brilduiker 29-7-99 Vijfhoek 2 exx. -kleed W (VOD).

Patrijs 30-6-99 Uiterdijken, Spaarnwoude 1 ex. (PT). 30-8-99 Lutkemeerpolder 2 exx. (PT).

Broedgevallen in de Lutkemeerpolder ten minste 2 paar (JvB), en Eendrachtpolder 1 paar (JvB). 9-7-99 Amsterdam Zuidoost achter AMC 2 exx. (WS).

Aalscholver 23-8-99 1100 exx. rustend IJburg (VOD).

Roerdomp 10-6, 8-8, 23-8-99 Bretten-Groote Braak 1 ex. ter plaatse – riep op 23-8-

(RvD, Frieswijk, PM, PT).

Kwak 4-8-99 Mauritskade 1 ex. ad. vliegend richting Artis (JLK). Hoewel de gehele genenvoorraad van de Amsterdamse populatie afkomstig is uit gevangenschap, mag men vrijwel elke Kwak gerust op zijn levenslijst zetten, daar niet is vast te stellen of de betreffende vogel in vrijheid uit het ei gekomen is of niet. Over de Zeeuwse Kwakken wordt toch ook niet moeilijk gedaan? Hoewel Het Zwin met zijn grote zwerm gekweekte Kwakken op een steenworp afstand ligt.

Kleine Zilverreiger 8-7 t/m 10-7-99 Lutkemeerpolder 1 ex. t.p. (JvB, PD)

Beschrijving: Kleine, slanke, witte reiger. Vergeleken met Blauwe Reiger zeker een derde kleiner. Verenkleeft wit. Teugel grijsachtig. Geen verlengde schouderveren of kuif. Poten eerder grijszwart dan zwart. Bij lopen gele tenen zichtbaar. Snavel grijszwart, basis ondersnavel geel (zie Voisin, C., The Herons of Europe, Poyser, 1991). Kenmerken wijzen op onvolwassen ex.

Purperreiger 29-7-99 Ballast/UNA-centrale 1 ex. 1.kj. t.p. (VOD); 2-8-99 Vijfhoek 2 exx. 1.kj. NO (VOD), 11-8 1 ex. ZW (VOD), 13-8 1 ex. 1.kj. ZW (VOD); 17-8-99 UNA-centrale 2 exx. WZW (VOD),

Ooievaar 9-7 & 12-7-99 Gerard Terborgstraat resp. 1 ex. Z en 1 ex. ZO (Frieswijk).

11-7-99 Osdorper Binnenpolder 1 adult ex. t.p. Had ring om rechter tarsus (PM, Loes van der Feen; med. JvB). 19-7-99 2 exx. uit de richting van Weesp naar Overdiempolder (VOD).

Lepelaar Waterland: 15-6-99 Dijkeinde 2 exx. (NZij). 17-6-99 Kinselmeer 1 ex. (DT).

25-7-99 omg. Ransdorp 2 exx. (EdB). 20-8-99 Nieuwe Gouw 9 exx. (NZij).

29-8-99 Landsmeer 24 exx. (NZij). Osdorper Binnenpolder max. 8 exx. op 6-7 en 9-7-99 (JvB, PT).

Chileense Flamingo 24-7-99 Vijfhoek 2 exx. eerst ZW over IJmeer verv. N (VOD).

Wespendief 7-6-99 Amsterdam-Noord 1 ex. (FV). 10-7-99 Gaasperzoom 1 ad. ZZW (VOD). 20-7-99 1 ex. boven Warmondstraat (van Oers). 26-7-99 Asd.Bos, De Voorheuvel 1 ad. zwarte fase laag O (PM).

29-7 Weiland Hooglanders 1 ad. zwarte fase N (PM). 3-8 De Voorheuvel 1 ad. zwarte fase t.p. foer. langs pad (RvD, PM). 24-8 weiland Hooglanders 1 ad. NO, schroevend en verv. duikend.

De waarnemingen van 26-7, 29-7 en 3-8 hebben zeer waarschijnlijk betrekking op hetzelfde individu.

4-8-99 Krophollerstraat, Slotmeer 1 ex. ad. 'lichte tijger', NO (PM).

22-8-99 Binnenkadijk 1 ex. 1.kj. Z-ZW (WWa). 29-8-99 1 ex. Walbeekstraat (F. van der Veen).

Mogelijk broedgeval omg. Vijfhoek (VOD): waarnemingen betreffen 1 op 16-6, op 19-6-99 1 paar, vlinderend en roepend; nadien tot 29-8 op 11 data 1-2 exx. waargenomen: op 18-7 het paar laag rondvliegend en stoeiend met Havik. Er kwam ter zelfder tijd een derde ex. hoog boven de Vijfhoek kijken. Helaas geen zekerheid over de nestplaats.

Rode Wouw 3-8-99 Asd.Bos, Noordkant Eerste Bos 1 ex. ad., W 11.35u-11.45u; De Heuvel 12.35u-12.50u 1 ex. ad., wrsch. hetzelfde ex., O (PM).

Bruine Kiekendief 22-6-99 Het eerste uitgevlogen jong van 1999 gezien langs het Excursiepad, Oeverlandenreservaat Nieuwe Meer in het Asd.Bos (PM). Vorig jaar was het op 24-6. Normaliter vliegen ze hier uit in de tweede of derde week van juli. Nadien werden er 3 uitgevlogen jongen gezien (PM).

Verdere broedgevallen Waterland-oost 1 Aandammergouw (NZij) en Vijfhoek 1 paar met 3 uitgevlogen jongen (NZij, VOD). In de polder IJdoorn werd op 25-7-99 een gezien (EdB), en op 31-7-99 Een bij Ransdorp (EdB).

Blauwe Kiekendief 22-8-99 1 juv. Rijperdwarsweg (NZij).

Slechtvalk 27-8-99 IJburg, over IJmeer 1 ex. verm. (sub-)adult jagend op Tureluur richting Diemerzeedijk. De Tureluur overleefde de circa 30 stootduiken van de valk (VOD). 27-8-99 2 vlogen onder luid geroep naar hoogspanningsmast bij Zunderdorp (FV).

Steltkluut 26-8 t/m 28-8-99 De Kinsel 1 ex. 1.kj. t.p. (FG, Nordheim, WWa, NZij).

Kluut Broedgevallen: Lutkemeerpolder ten minste 1 paar (JvB).

Strandplevier 28-8-99 IJburg ten minste 2 exx. (VOD).

Bontbekplevier 1999 IJburg 2 paar (Melchers, AVN). 23-8-99 tenminste 3 exx, 28-8 ten minste 7 exx. IJburg (VOD). 29-8-99 Vijfhoek overvliegende exx. gehoord (VOD).

Kleine Plevier 23-6-99 Houtrakkerbeemden-oost 1 paar met een juv. ex. en 1 ex. ad. met pullus van ca. 1 week (RvD, PM). 16-7-99 De Kinsel 4 exx. (NZij). Andere broedgevallen: Middelveldsche Akerpolder 1 ad. met pulli gezien (JvB) en Lutkemeerpolder 1 paar ad. met pulli (JvB).

Goudplevier eerste melding 21-8-99 Broekermeer 3 exx. (NZij).

Zilverplevier 4-8, 6-8, 20-8, 21-8 en 29-8-99 Vijfhoek overvliegende exx.: op de eerste drie data

gehoord, op elk van beide laatste data 2 exx. gezien: ze vlogen ZW (VOD).

Kanoet 20-8-99 Vijfhoek 1 ex. ZW (VOD).

Kleine Strandloper 31-7-99 opspuit IJburg 3 exx. t.p., op 22-8 30 exx., op 24-8 20 en op 28-8-99 25 exx. aldaar t.p. (VOD, WWa).

Krombekstrandloper 25-7 De Kinsel 1 ex. (EdB, NZij), en 26-8 t/m 28-8-99 1 ex. 1.kj. t.p. (WWa, NZij). 22-8, 23-8 en 28-8-99 opspuit IJburg 1 ex. t.p. (VOD, WWa).

Bonte Strandloper 24-7-99 Vijfhoek 3 exx. ZW, 25-7 1 ex. ZW (VOD). 27-7 en 22-8-99 Opspuit IJburg resp. 3 exx. en 2 exx. ad. t.p. (VOD, WWa).

Kemphaan 6-6-99 Rijperweg 1 met pullus (FV). 7-6-99 omg. Ransdorp 1 met pullus (FV). De Kinsel gehele maand juli tientallen t.p., max. 115 exx. op 25-7-99 (EdB, FG, DT, VOD). 9-7-99 Holendrecht- en Bullewijkpolder 3 exx. (WS). 16-8 Gemeenschapspolder-oost ten minste 2 exx. foer. (VOD)

Grutto 16-8-99 Gemeenschapspolder-oost ten minste 30 exx. t.p. (VOD). 17-8-99 De Kinsel 70 exx. (FG).

Rosse Grutto Vijfhoek: 6-8 1 ex. ZW, 21-8 34 exx. ZW, 23-8 11 exx. Z, 29-8-99 1 ex. ZW (VOD). IJburg: 22-8 2 exx. neer, 23-8 1 ex. t.p. (VOD).

Regenwulp Vijfhoek: 8-7, 1 ex. W, 15-7 1 ex. Z, 24-7 2 exx. Z, 6-8 7 exx. ZW, 21-8-99 3 exx. ZW (VOD, NZij). 25-7 en 15-8-99 IJmeer Ballast resp. 1 en 24 exx. ZW (NZij). 31-7-99 Volgermeer 1 ex. Z (NZij). 6-8-99 Zuiderwoude 6 exx. Z (NZij). 11-8 en 13-8-99 1 ex. Waterland (FG). 28-8-99 3 exx. roepend, cirkelend boven Lampenistenstraat (RB).

Zwarte Ruiter 12-6-99 De Kinsel 1 ex. (FV). 16-7-99 IJdoorn 1 ex. (FG). 28-8-99 IJburg 1 ex. (VOD).

Tureluur 10-8-99 Vijfhoek en omg. 1396 exx. doortrekkend (VOD).

Groenpootruiter 2-8-99 groep van 70 exx. naar ZW overvliegend Vijfhoek, 10-8 40 exx. ZW (VOD).

Witgatje Westpoort: 26-6, 10-7-99 Australiëhaven 1 ex. (TvD), 10-7-99 Gronddepot omg. Boezem-gemaal Halfweg 3 exx. naar Amerikahaven (TvD), 11-7-99 slibveld Bauduinlaan, Ruigoord 3 exx. (NZij), 28-7-99 Noordzeeweg bij Herwijk 1 ex. (TvD), Amsterdam-west: 10-8-99 Lutkemeerpolder 1 ex. (JvB). Waterland: 3-8, 23-8-99 De Kinsel resp. 3 en 4 exx. (NZij). 14-8-99 Liergouw 1 ex. (NZij). 20-8-99 Bloemendalgouw 1 ex. (NZij). Oost/Diemen: 23-7-99 Vijfhoek/Ballast 3 exx. neer (VOD), 22-8-99 IJburg 3 exx. (VOD).

Bosruiter 17-7-99 Peereboomweg 1 ex. (NZij). 23-7-99 2 exx. De Kinsel, verder de gehele periode juli-augustus ter plaatse aldaar met max. 9 exx. op 7-8 (EdB, FG, JLK, VOD, WWa, NZij). 20-8-99 gehoord Vijfhoek (VOD).

Oeverloper eerste melding 9-7-99 Vijfhoek 1 ex. 1.kj. (VOD).

Steenloper 22-8, 28-8-99 opspuit IJburg 1 ex. ad. t.p. (VOD, WWa, Tang).

Zwartkopmeeuw 28-6-99 Bickersgracht 1 ex. ad. rondvliegend om 9.30u (Bart Bos uit Schagen, med. PM). 28-7-99 Buitenveldert 1 ex. ad. overvliegend (Bergkamp, AVN).

Reuzenster 21-8-99 Vijfhoek 1 ex. ad. ZO, foerageerde in omgeving, keerde terug met grote vis. Voerde op IJburg een jong (VOD). 22-8-99 Westlandgracht 1 ex. ad. en 2 juv. overvliegend (van Oers, AVN). 28-8 IJburg 1 ex. ad. en 1 juv. t.p., en 29-8-99 2 exx. ad. en 1 juv. t.p. (VOD, WWa, Tang).

Visdief 1999 broedkolonie IJburg 500-700 paar (Melchers, AVN). 28-8-99 Vijfhoek/IJburg in totaal 3410 exx. wegtrekkend (VOD).

Dwergstern 27-7-99 opspuit IJburg 1 ex. ad. t.p. (WWa).

Zwarte Stern 22-8-99 Binnenkadijk in totaal 290 exx. ZW/Z, nieuwe huissoort voor Willem I (VOD, WWa). Diverse meldingen van de Vijfhoek: 23-8-99 Vijfhoek, IJburg 1660 exx. wegtrekkend; beste avond voor deze soort aldaar (VOD). Kinselmeer 31-7-99 6 exx. (EdB).

Witvleugelstern 2-8-99 1 adult broedkleed en 2 juvenielen t.p. Marken (WWa).

Grote Alexanderparkiet 27-8-99 Noordzijde 273 1 ex. t.p. veranda (JvB).

Zomertortel 24-6-99 Bretten-Grote Braak 1 ex. N (PM). 12-8-99 Vijfhoek 1 ex. Z (VOD).

Koekoek 18-7-99 Maxis, Diemen 1 roepend (VOD), 21-8-99 Vijfhoek 1 ex. Z (VOD).

Gierzwaluw 25-8-99 Zunderdorp 3 exx. (NZij).

IJsvogel In juli-augustus regelmatig 1-2 exx. Vijfhoek en omg. (VOD): 17-6-99 Vijfhoek 1 ex. (DT). 26-6-99 1 ad. UNA-Centrale Diemen (NZij), 17 en 18-7 voedseltransporten richting Krijgsman, Muiden en op 29-7-99 een juveniel bij de UNA-Centrale Diemen (NZij). 12-7-99 Asd.Bos, even ten W van Openluchttheater gehoord (RvD, PM). 31-8-99 Gaasperzoom/Gein III 1 ex. (VOD).

Draaihals 28-7-99 Boezemgemaal Halfweg 1 ex. (TvD).

- Groene Specht** Broedgeval: Begraafplaats Westgaarde 1 paar en een juv. ex. gezien (JvB).
- Oeverzwaluw** Lutkemeerpolder 5 nesten, mislukt (JvB).
- Gele Kwikstaart** 7-8-99 Rijperdwarsweg 15 exx., w.o. 10 juv. (NZij).
- Boompieper** 29-8-99 Vijfhoek 4 exx. ONO, andere gehoord, 31-8-99 gehoord (VOD).
- Zwarte Roodstaart** 13-6-99 Zuiderzeeweg 1 (EdB). 10-7-99 werf Wittenburg zang (EdB). 15-7-99 Grote Wittenburgerstraat zang (EdB). 18-7-99 Wittenburg 2 exx. (EdB). 24-8-99 Sporeburg 1 ex. (Sietske Sybrand, med. RB).
- Blauwborst** 21-6-99 omg. Aandammerbrug Waterland 1 ex. met 2 vliegvlugge jongen (FV).
- Nachtegaal** 10-8-99 roep gehoord Vijfhoek (VOD).
- Tapuit** 23-8-99 UNA-centrale Diemen 2 exx. (VOD). 27-8-99 Blijkmeer 1 ex. (NZij).
- Roodborsttapuit** 1-7-99 zuidoever Gaasperplas op parkeerplaats omg. Waterzuivering 1 t.p. in struik (RvD). Op 10-7 werd hier een familie, bestaande uit pa, ma en 3 uitgevlogen koters, gezien door RvD en PM. 16-8-99 1 ex. 1.kj. Gemeenschapspolder-oost (VOD). 29-8-99 Vijfhoek 1 ex. -kleed (VOD).
- Paapje** 23-8-99 Rijperdwarsweg 1 ex. (NZij).
- Grote Lijster** 3-8 Asd.Bos, Meerpad-west 2 exx. O 13.35u (PM).
- Snor** In juni en juli bleven de twee Snorren van het Overlandenreservaat aan het Nieuwe Meer in het Amsterdamse Bos te horen en te zien (PM, RvD). 8-6, 30-6-99 3 exx. zingend Vijfhoek (DT).
- Sprinkhaanzanger** 25-7-99 Maxis/Vijfhoek 1x zang, voor zover bekend de laatste waarneming (VOD).
- Rietzanger** 1-8-99 zang Vijfhoek (VOD).
- Spotvogel** 5-6-99 IJdoorn 1 ex. (RB), 17-7-99 Holysloot 1 ex. (RB).
- Fitis** 29-8-99 zang Vijfhoek (VOD).
- Goudhaan** 29-8-99 Begraafplaats Westgaarde 2 exx. (JvB).
- Vuurgoudhaan** 30-8-99 Begraafplaats Westgaarde 1M zingend, de locatie was ca. 20 meter van de plek waar op 25-5-99 een M zong (JvB). Een territorium alhier.
- Grauwe Vliegenvanger** 5-8-99 Lutkemeerpolder 1 ex. (JvB). Twee broedgevallen Dorpsstraat Zuiderwoude op 100m van elkaar, resp. met 3 en 4 jongen (NZij). 15-8-99 Oude Muiderstraatweg 3 exx. (NZij).
- Baardmannelij** 19-6-99 Bretten-Groote Braak 17 exx., waaronder veel juvenielen (FG).
- Buidelmees** 2-6-99 Gaasperzoom laatste waarneming (VOD). 18-6, 19-6-99 resp. 1 & 2 exx. ad. t.p. Nieuw Brettenpad omg. Volkstuinencomplex De Groote Braak (RvD). 12-6, 19-6-99 Bretten-Groote Braak ten minste 1 ex. (RvD, FG). Nirk Zijlmans meldt een ongepaard mannetje Bretten-MCA, 1 ongepaard mannetje Bretten-Groote Braak, een onfortuinlijk broedpaar in de Groote IJpolder (vrouwje dood bij nest), ongepaarde mannetjes Ballastbos en Maxis, een succesvol paar in 't Twiske en op 3-7-99 1 paar met 4 uitgevlogen jongen op de Vijfhoek. 22-8-99 Diemerzeedijk 1 ex. (VOD).
- Wielewaal** 1-6-99 Begraafplaats Westgaarde 1 roepend (JvB). 19-6-99 Vijfhoek korte zang (VOD). 30-8-99 UNA-centrale, Diemen roep in populierenaanplant (VOD).
- Roek** 18-6-99 Transvaalbuurt, De la Reijstraat 1 paar met nauwelijks vliegvlug jong, op 21-7 1 paar met juv. op het Krugerplein (C. van Baarle, med. EdB). 11-8-99 Het Schouw 20 exx. (FG).
- Huiskraai** 24-8-99 Muiden, Burg. De Raadsingel 1 ex. t.p. in groep Kauwen (Ton Eggenhuizen, pers.med.).

Nagekomen berichten uit vorige perioden

- Rotgans** 21-5-99 De Kinsel 1 ex. (EdB).
- Smient** 2-5-99 Inlaagpolder 1 paar (EdB).
- Toppereend** 27-3-99 Ouderkerkerplas 13 & 6 (EdB).
- Brilduiker** 2-5-99 Afrikahaven 1
- Middelste Zaagbek** 1-5-99 IJsselmeer 2 & 1 (EdB).
- Dodaars** 25-4-99 moerasgebiedje bij station Duivendrecht balstroep (Andriese).
- Purperreiger** 1-5-99 IJdoorn 1 ex. (EdB).
- Kuifaalscholver** 3-5-99 Alexanderkade 1 ex. onv. t.p., gefotografeerd, het eerste geval voor de binnenstad (JLK).

- Bruine Kiekendief** 1-5-99 IJdoorn 1 paar (EdB).
Porseleinhoen 24-4-99 Durgerdam 1 ex. gezien (Marijke Mooij, med. EdB).
Kleine Strandloper 12-3-99 De Kinsel 1 ex. (EdB).
Krombekstrandloper 21-5-99 De Kinsel 1 ex. (EdB).
IJslandse Grutto 20-3-99 De Kinsel 15 exx. (EdB).
Wulp 14-5-99 baltsend exemplaar Middelpolder onder Amstelveen (Andriese).
Bosruiter 8-5-99 De Kinsel 1 ex. (EdB).
Dwergmeeuw 2-5-99 Afrikahaven ca. 100 exx. (EdB).
IJsvogel 1999 mei, vaag verhaal over broedgeval kop KNSM-eiland.
Zwarte Roodstaart 17-4-99 Zuiderzeeweg 1 paar (EdB).
Gekraagde Roodstaart 28 t/m 30-4-99 't Kalfje omg. reigernesten 1 zingend (Andriese).
Vuurgoudhaantje 4-3-99 De Lairessestraat 2 exx. (J.Schiff, med. EdB). 26-3-99 Amstelpark 1 ex. (EdB).
Roek 1-5-99 Broekerveer 6 nesten (EdB).

Andere diersoorten

- Ringslang** 3-7-99 Holysloot 1 ex. (NZij).
Hermelijn 11-6-99 Basisweg/Telegraaf 1 ex. (NZij). 30-7-99 Peereboomweg 1 ex. (NZij).
 15-8-99 Rijperdwarsweg 1 ex. (NZij).
Gehakelde Aurelia 17-4-99 Amstelpark 1 ex. (EdB).

Wat er de vorige keer misging

Het zal menigeeen zijn opgevallen dat er iets mis was met de trefwoorden in de vorige rubriek. Hier en daar was de vette letter vervangen door het gewone type en het trefwoord werd met de hele daarbij behorende tekst onder het vorige lemma geplakt. Het gaat om de volgende soorten: Blauwe Reiger en Purperreiger zijn ondergebracht onder het kopje Roerdomp (blz.18 bovenaan); Waterral logeert bij Slechtvalk: het lijkt alsof de Slechtvalk behalve het uitgebreid weergegeven repertoire op blz. 19 bovenaan, in het midden van blz. 19 nog kiept en bigt ook! De Kleine Plevier vond onderdak bij de Kluut, ook op blz. 19. Het Bokje laat zich dit keer – zoals we van hem gewend zijn, met grote moeite – betrappen achter de Kemphanen op blz. 20. Markeer de aangegeven plaatsen en het probleem is verholpen.

Het is nog steeds de bedoeling dat er een lijst van broedgevallen van roofvogels en uilen van 1999 komt. De lijst is nog niet volledig. Ik hoop er de volgende keer mee te kunnen komen. Inzenden dus!

Verzoek

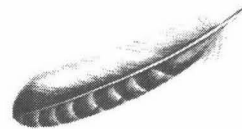
Gegevens omtrent raamslachtoffers gezocht. Heeft u een vogel gevonden die zich tegen een raam of geluidscherm heeft doodgevlagen, stuur de gegevens daaromtrent aan onderstaand adres. De volgende informatie is daarbij van belang: soort, aantal, plaats (zo nauwkeurig mogelijk), datum van vondst.

Waarnemingen ontvangen – en in dank aanvaard – van: Rob Baars (RB), Jan van Blanken (JvB), Ellen de Bruin (EdB), Philipp Derks (PhD), Ronald van Dijk (RvD), Teun van Dijk (TvD), Jip Louwe Kooijmans (JLK), Paul J. Marcus (PM), J.J. Frieswijk, Mark Kuiper (MK), Will Schep (WS), Paul Tak (PT), David Tempelman (DT), Frank Visbeen (FV), Vogeloverleg Diemen (VOD), Willem van der Waal (WWa).

Paul J. Marcus

Ontvangen Literatuur

najaar 1999

**I. Natuurhistorisch bronnenmateriaal m.b.t.
de avifauna van Amsterdam e.o.**

A.J. van der Aa, Levensbeschrijvingen van enige Amsterdamse vogelverzamelaars en vogelkundigen uit de achttiende en negentiende eeuw. Uit: Biographisch Woordenboek der Nederlanden (Haarlem, 1855-1872). Het gaat om biografische en literatuuroverzichten van ds. A. Buurt (predikant te Amsterdam vanaf febr. 1748), ds. C. Nozeman (1721-1785), dr. M. Houttuyn (1720-1798), C.J. Temminck (1778-1858) en prof. W. Vrolijk (1801-1863).

Portret van Willem Vrolijk (kopie uit Plantage-bibliotheek).

Vrolijk beschreef eerste gevallen voor Nederland van Kleine Trap (vondst bij Amsterdamse poelier en te Vriescheloo, O. Groningen, jan. 1824) en van Witbandkruisbek (6-7 ex. bij Baarn, winter 1845/1846), alsook de eerste Sneeuwuil voor Z. Kennemerland (Bloemendaal, ca. 1822; onvermeld in Van den Berg & Bosman 1999). Vgl. Dusseau 1865 en Nespoli 1999, als ook Artis 46e jrg. nr.1: 26-29.

J.J.M. & G. Andriese en P. Tak, Huiszwaluwteilingen rond Amsterdam 1999.

Langs de Amstel 14 nesten plus 20 aan de Binnenweg nrs. 11-17. Totaal 34 paren.

28 Langs de Ringvaart Haarlemmermeer 64 p. aan de Nieuwe Meerdijk, 20 p. langs de Sloterweg, 9 p. langs Aker- en Lijnderdijk; 17 p. aan de Aalsmeerderweg (Rozenburg). Totaal langs de oostelijke Haarlemmermeer dus 110 paren.

M. Andriessen, Gierzwaluwen in Amstelveen. De Graspieper 19e jrg. nr. 2, aug. 1999 p. 36-37.

Er broedden in 1982 27 p. Gierzwaluwen in Amstelveen. Inmiddels zijn er 70 broedlocaties vastgesteld (w.o. het KLM-hoofdkantoor). Huismussen blijken de voor Gierzwaluwen aangebrachte neststenen in gebruik te nemen als broedplaats. Na verwijdering van het oude nestmateriaal werden ze door 31 p. Gierzwaluwen bezet. Periodieke schoonmaak van de neststenen is dus een vereiste willen ze functioneren als nestgelegenheid voor Gierzwaluwen.

P.Y. Bergkamp, Overzicht van broedvogels in Buitenveldert/Amstelland (1985-1998).

Broedgeval van Groene Specht in tuincomplex bij Zorgvlied 1997-98. In 1994 broedde de soort bij de Amstelveense poel. In Amstelpark 1-2 p. Grote Lijster (1996-98). Zwarte Mees broedde Amstelpark 1995-1998 en mogelijk rond Heuvel in A'damse Bos (1994-98). In mei 1998 op 2 dagen zang geh. van Taigaboomkruiper, en ook in september. Wielewaal broedde voor 't laatst in A'damse bos in 1989 nabij Openluchttheater. In 1997-98 drie Roekennesten bij Driemond.

R. Daalder. De aanval. Amsterdams Stadsblad 8 sept. 1999.

Over een Aalscholver tussen de tramrails op de Weteringschans ter hoogte van het Rijksmuseum. Remco Daalder ving hem en belde de Dierenambulance, die vaststelde dat de vogel niets mankeerde.

Gierzwaluw vertrekt dit jaar vroeger door warme zomer. Amsterdams Stadsblad 11 aug. 1999.

Jongen zouden eerder vliegvlug zijn door beter insectenaanbod, en na de 22/23e vertrokken zijn.

"Verontruste Amsterdammers belden de Gierzwaluwwerkgroep dat ze de vogels al een tijd lang misten." Vgl. voor de(ze) normale vertrekdatum J. Overmaat, Sint Jacob (25 juli) kondigt het vertrek van de gierzwaluwen aan. De Volkskrant 19 juli 1947.

T. Goldschmidt, Over de tentoonstelling van vogelaquarellen en -tekeningen in het Rijksmuseum. NRC Handelsblad 2 april 1999. Op deze tentoonstelling waren o.m. vogeltekeningen en -aquarellen te zien van de volgende Amsterdamse kunstenaars: Melchior d'Hondecoeter (1636-1695), Jan Weenix (1640-1719), Pieter Withoos (1654-1693), Simon Fokke (1712-1784), Jan Christiaan Sepp (1739-1811), Pieter Barbiers (1749-1842) en Willem Bastiaan van Wouw (1822-1878).